

(המשך מעמוד 51)

זאת במילים. הם חוזרים מפעם לפעם על-כך שהם חפים מפשע, וכי הם מאושרים להיות בבית. הם אינם מצליחים להסביר מה חשו שנה שלמה כאשר היו במעצר וידעו כי יש אפשרות שיושעו ברצח, ו-י'אסרו מאסר-עולם, למרות שהינם חפים מפשע.

שניהם מדגישים כי פגשו בבית-הסוהר אנשים רבים הטוענים כי נשפטו על לא עוול בכפם, וכי אחרי החוויה הנוראה שעברו הם נוטים להאמין כי הדבר אכן אפשרי.

מה היו עושים אילו, חס וחלילה, היו מורשעים, ונידונים למאסר-עולם על לא עוול בכפם?

שימעון הודיע באופן חד-משמעי כי לא היה מתאבד. "אני מסתגל בקלות לכל דבר. הייתי לומד בכלא, עושה התעמלות ושומר על בריאותי עד כמה שאפשר."

אחיו הצעיר של שימעון הפך דתי בזמן המישפט. מוטי בן 12 היה נוהג להתלוות אל אמו לישיבות בית-המישפט, והפסיד הרבה ימילימודים. ככל שאר בני המישפט, גם הוא מאושר על שיחרור אחיו.

יום צום

בשבוע

עומת מישפחתו של שימעון שר פעת החום, אשר שימחתה התפרצה ושכניה נאספו לברך ולהגיש מתנות, השר תדלו הוריו של גבריאל להיות שקטים ומאופקים. גם הם הורים חמים ואוהבים, אולם הבושח על שבנם נעצר אכלה בהם בכל סה.

גבריאל הוא הצעיר שבארבעת ילדיהם, ומחמד ליבם. הם לא יכלו להאמין כי אכן הוא מעורב ברצח. כאשר הלכו להתעניין במיטרה בגורלו, אמר להם, לדבריהם, הקצין כוכבי, כי הוא משתתף בצערם, אולם בנם ילך למאסר-עולם.

האב, אדם קשיש, לא ראה את בנו במשך כל השנה שבה היה עצור. לבו לא הניח לו לראות את בנו הצעיר והאהוב מאחרי סורג וברז. הוא גם הסתיר מכל מכריו וחבריו, ואפילו מבני-משפחה קרובים, כי בנו נאשם ברצח. רק האם נעימה-הפנים ורכתה-העניינים, שממנה ירש בנה תכונות אלה, הייתה מבקרת אותו וצופה במישפט בשקט, ובעיניים לחות. היא צמה יום אחד בכל שבוע.

מאחר שהאב לא היה במישפט, הוא גם לא ידע כי בנו זוכה, וכאשר חזר לביתו מעבודתו שמע את בנו מפום בחדר-האמ-בטיה, וכך נודע לו על הזיכוי.

הוויטאמינים

של אמה

מה היה הדבר שחסר לשניים ביותר בכלא? מסתבר שלא היה זה החופש, או המישפחה, ואפילו לא הנערות.

שימעון החסון אמר כי מה שהיה חסר לו ביותר היו הוויטאמינים. הוא פירט את תפריטיהם של כל בתי-המעצר שבהם הת-גלגל במשך השנה האחרונה, חילק ציונים למסמך בודד בתי-המעצר והתלונן בעיקר על חוסר גבינה וחלב.

מי שרואה את מיטבתה של אמו מתחיל להבין מדוע הרגיש שימעון כליכך בחס-רונו של סיר-הוויטאמינים של אמה. טוני היא טבחית מעולה. למישפחה מיסעדה בשוק של נתניה, והאם היא המבשלת את המטעמים ללקוחות. למרות מיחושיה ו-מחלותיה, הייתה מביתה יום-יום אוכל לבנה הכלוא. לכל בית-המעצר שליוו לחות אותה.

שני הצעירים חוששים כי המיטרה תמי שיק להטריד אותם, למרות הזיכוי. הם היו רוצים לחזור לחיים נורמליים. אולם שמי-עון הושפע כה קשה מהחוויה שעברה עליו ומא-הצדק שבכליאתו, עד שהחליט לעזוב את הארץ ולנסוע לארצות-הברית. שם, בלוס-אנג'לס, יש לו דוד, שהוא קבלן לצביעת דירות. הדוד יעזור לו להתסדר בעבודה. הוא מקווה להצליח שם, ולשכוח את השנה האחרונה.

גבריאל, לעומת זאת, הספיק לקבל רשיון לנהיגה במשאית כמה ימים לפני מעצרו, וכעת הוא רוצה לעבוד כנהג שכיר על משאית, עד שירוויח די כסף כדי לקנות משאית לעצמו.

ר' אש"ה המושגה מנחם בגין, החזיק באלונקה השחורה ביד שמאלו. יושב ראש מיפלטת העבודה, שמעון פרס, תפס בה ביד ימינו. מאחוריהם נשאו את הר-אלונקה שר-התחבורה, חיים לנדאו, ושר-האוצר לשעבר, יהושע רבינוביץ, ראש עיריית תל-אביב, שלמה (צ'יץ') להט, ו-ח"כ המפד"ל פנחס שיינמן. יחד נשאו הר-שישה אל מכונית החברא-קדישא את גור-פתו עטופת הטלית של הד"ר אליהו לוריא, האיש שדאג לבריאותם וסעד אותם בעת חולייהם.

מאות האנשים שהשתרכו אחריהם במסע ההלוויה לא באו רק לחלוק כבוד אחרון לרופא, שרבים מהם חבו לו את חייהם. הם ביכו אדם שהרפאה עבורו לא הייתה מקצוע, אלא יעוד ותוכן-חיים, ושהוא תרם לה בנוסף לידע שלו גם אישיות מקסימה ומבריקה והשפעה כמעט מאגית על חוליו. "אין כבר אנשים כאלה היום", התייחסה ישישה קמוטה ליד גופתו. היא ביטאה את תחושתם של אלפי אזרחים, שאליו לוריא היה עבורם עשרות שנים "הרופא", ושם מותו פשוט אינם מסוגלים להעלות בדעתם מי יכול לשמש לו תחליף.

בתוארו היה הד"ר לוריא מנהל המחלקה הפנימית א' בבית-החולים איכילוב בתל-אביב, שהפכה לשם דבר כמוסד רפואי בפני עצמו. כמעט כל גדולי המדינה מאז הקמתה העדיפו להתאשפז שם בשעת הר-צורך. בדיוק לפני ארבעים שנה החל לוריא לעבוד כרופא-בית במחלקה זו. כשי-היתה עדיין בניהולו של הרופא המפורסם של תל-אביב הקטנה, הד"ר משולם לבוני טין, לוריא ירש אותו בראשות המחלקה כשהיה בן 37. הוא קבע אז תקדים: מר-עולם קודם לכן לא התמנה בארץ רופא כה צעיר כמנהל מחלקה. קרוב ל-30 שנה ניהל את המחלקה וגם בכך רשם שיא: אין עוד רופא בארץ שניהל שנים כה רבות אותה מחלקה.

עובדה זו כשלעצמה הדהימה גם את



לוריא כמטורנט לרפואה בפאריס
מיקרוסקופ מברלין

לוריא עצמו. "ארבעים שנה בבית-חולים", היה מנסה לערוך את החישוב באוזני בני משפחתו, "כל יום חמישים חולים". התוצאה הצביעה על מיספר אסטרונומי של מאות אלפי חולים שהוא איבדן את מחלתם וקבע את דרך ריפוייהם. לא לחינם כינו אותו "הרופא של המדינה".

אלא שעבודתו הרפואית לא הסתיימה ב-עבודה במחלקה, תחילה בבית-החולים הדסה בפתח-תלפוז, ואחר כך באיכילוב. רבבות פרקטיציבור, דיפלומטים, אמנים ואישים ידועים-אחרים, כמו פשוטי ודלי עם, הסתייעו בו אחרי שעות-הקבלה. די היה בצילצול טלפון כדי לשמוע מפיו: "בוא מיד". הוא היה מקשיב לסיפורו של החולה, מציץ עמוק אל תוך עיניו וקובע על פי רוב את הדיאגנוזה ללא צורך ב-בדיקות נוספות. הוא היה מצייר אז את החולה בתרופה, מתוך מלאי התרופות הר-פרטי ששמר בביתו, ומסרב לקבל כל תשלום. אחריכך עוד היה מטפח את הר-חולה ביוממתו כדי לדעת אם השתפר מצבו. הוא כאילו חיפש תמיד עוד ועוד אנשים שיוכל לעזור להם. מספר העתונאי הוותיק שמעון סאמט: "יום אחד אמר לי לוריא: אם אתה מכיר אנשי-עט שאין להם ביטוח-רפואי, שלח אותם אלי". הוא הבטיח לשמור על סודיות על עצם פנייתם אליו. שלחתי אליו ידידים ומכרים רבים, הוא סרב לקחת מהם פרוטה."

הוא שימש גם כרופא של מלון היטטון ושל מרבית אנשי המושבה הדיפלומטית בישראל. מעשהו האחרון של השגריר הרוסי האחרון בישראל, צ'ובאכין, ערב צאתו מהארץ, היה ביקור פרידה אצל הד"ר לוריא. כשהוא משאיר לו כמזכרת ארגז בקבוקי וודקה.

לא היה צריך יותר מזה כדי שהאיש יהפוך לאגדה עוד בחייו.

"להיות נקי

ולהריח טוב!"

א ידולא היה מקדיש עצמו לרפואה, קרוב לוודאי שהיה הופך שחקן. הוא התמצא בכל שטחי האמנות, אך אהבתו הגדולה הייתה התיאטרון. הוא ידע לדקלם קטעים שלמים ממחזות של שקספיר, וכשי-היה הצעירה, אורנה, שיחקה בהביטה, הוא היה בא אחרי ההצגה להסיע אותה הביתה, משמיע באוזניה רפליקות מהמחזות בהן שי-חק. בבית, בפני ילדיו, היה נותן דרור לחוש ההומור שלו, מציג ומחקה את הר-שכנים ואת הפאציניגטים. לפעמים אפילו רקד בפארודיה על אגס הברבורים. בנשף של רופאים לא היסס להשתתף בתחרות יופי וזכה בפרס כ"בעל הרגליים היפות ביותר".

תיאור זה שונה במקצת מתדמיתו בעיני חוליו, ובעיקר בעיני בני משפחתו. בעיני אלה הצטייר הד"ר לוריא כרופא קפדן, לפעמים אפילו זעפן, שהכל חרדו למצוא פיו. הדור לבוש תמיד ומדיף ריחות בשמים לימד פעם את בנו ריזאל, התולך בעקבותיו ולומד רפואה: "רופא טוב צריך קודם כל להיות נקי ולהריח טוב". ניגודים אלה באופיו בלטו במיוחד ב-יתחם המחלקה שלו בבית-החולים, שרוב

הרופא

אנשי הצוות שלה, רופאים כאחיות, לא התחלפו כ-15 שנה. כלפי חוץ היה הד"ר לוריא הבוס הקשוח, שאינו חוסך בגערות. אבל יחד עם זאת הוא חי את חיי המחלקה, ידע בדיוק מה הולך עם כל חולה המאושפז בה וגילה מסירות אין קץ לאנשי הצוות שלו. כשאחד מהם היה מגוייס למילואים, למשל, הוא היה מצלצל כבר כעבור יומיים לאשתו כדי להתעניין אם אינה זקוקה במקרה לסיוע כספי.

בכל בוקר היו מצלצלים לביתו מהמחלקה כדי להודיע לו מי מהחולים נפטר. זאת, כדי שיגיע לבית-החולים ויפגוש בפתח את קרובי המשפחה של החולים, ולא יטעה ויטע תקווה בלב אלה שיקים כבר נפטר. מצד שני לא היה דבר שהיה גורם לו סיפוק ואושר רב יותר מחולה שהיה יוצא את המחלקה שלו כשהוא הולך על רגליו. הוא אהב משתף את בני משפחתו בעשה במחלקה. באותה מידה היה מחלק עם אני-שי המחלקה את המתרחש בביתו.

לארץ הגיע כנער בן 15, אחרי שנולד בלינגראד, גדל ולמד בדנציג ובברלין. אביו דויד, שהיה בנקאי, ביקש לבוא לארץ כדי לראות מה עלה בגורל התרומות ש-תרם לד"ר לבונטין ליסוד מגן דוד-אדום. באו לביקור ונשארו. אילנה, זה היה שמו הפרטי המקורי ששונה אחר-כך לאלהה, למד בגמנסיה הרצליה, הצטרף להגנה ו-אחר-כך, עם הפילוג, הלך עם אלה שהלכו אל האצ"ל.

בבחינות-הבגרות עדיין לא ידע עברית כהלכה. אבל ויתרו לו משום שידעו שהוא הולך ללמוד רפואה, כמו סבו הרופא. ואין צורך במקצוע זה בשליטה מוחלטת בעברית דווקא. הוא נסע ללמוד באוני-ברסיטת מונטלייה שבדרום צרפת, סיים את לימודי הרפואה שלו באוניברסיטה האמרי-קאית בליון, שהכשירו רופאים לחיל-הים